

ISSN (Online) 2560-4708

80 година од Априлског рата

ВАЗДУХОПЛОВНИ

Издаје: Удружење пензионисаних војних летача
и падобранаца Србије. ЗЕМУН, Штросмајерова број 1

www.udruzenjepvlps.org

БИЛТЕН

Број 117. септембар 2021.

147. ГОДИШЊИЦА РОЂЕЊА КОСТЕ МИЛЕТИЋА

Навршило се 147 година од рођења и 78 година од смрти првог српског ваздухопловца, pilota балона, првог команданта ваздухопловства Краљевине Србије и челне личности ваздухопловних ветерана Краљевине Југославије, пуковника Косте Н. Милетића. Рођен је 22. септембра 1974. у Буковику - Аранђеловац. Завршио је гимназију и Војну академију у 25. класи као четврти по рангу 1895. године. У Русији је завршио Ваздухопловну официрску школу и постао пилот балона 1902. године. Командант српског ваздухопловства постао је 1912. године. Преминуо је у Београду 1953. године.

ПАТРИЈАРХ ПОРФИРИЈЕ ХЕЛИКОПТЕРОМ У ЦЕТИЊЕ

Његова светост Патријарх Српски господин Порфирије, митрополит црногорско-приморски Јоаникије и њихова пратња превезени су са три војна хеликоптера из Подгорице на Цетиње, ради устоличења Митрополита црногорско-приморског господина Јоаникија у Цетињском манастиру.

Након устоличења црквени великодостојници враћени су хеликоптерима у Подгорицу. Ваздухопловство је одиграло часну улогу у овом величанственом догађају 5 септембра 2021. године.

30. СЕПТЕМБАР ДАН РОДА АРЈ за ПВД

У Команди, јединицама и установама РВ и ПВО свечано је обележен 30. септембар Дан рода АРЈ за ПВД.

Дан рода артиљеријско-ракетних јединица за против-ваздухопловна дејства обележава се у знак сећања на 30. септембар 1915. године, када је редов артиљеријског пука „Танаско Рајић“, Радоје Рака Љубоца, бранећи Крагујевац од напада из ваздуха, са положаја на Метинином брду, модификованим пољским топом оборио непријатељски аероплан, првом испаљеном гранатом.

ВЛАДИКА ЈОВАН ПАДОБРАНОМ У БЕРАНЕ

Устоличење владике будимљанско-никшићког Методија обележио је пригодан ваздухопловни догађај. Наиме у част доласка патријарха српског Порфирија, епископ пакрачко-славонски Јован Ђулибрк слетео је падобраном у близини манастира Ђурђеви ступови недалеко о Берана 26. септембра 2021. године. Присутан је био народ из целе Црне Горе и других крајева.

Владика Методије је падобранац, као и владика Јован и владика Тимочки Иларион. Они су заљубљеници у небо и ваздухопловство и успешни војни падобранци.

ГАЂАЊЕ ЦИЉЕВА У ВАЗДУШНОМ ПРОСТОРУ У БУГАРСКОЈ

На полигону „Шабла“ у Републици Бугарској, припадници Ратног ваздухопловства и противваздухопловне одбране Војске Србије и припадници Бугарске армије реализовали су заједничка бојева гађања циљева у ваздушном простору.

Завршном сегменту гађања присуствовали су начелник Генералштаба Војске Србије генерал Милан Мојсиловић и начелник одбране Бугарске армије адмирал Емил Ефтимов, на чији позив је делегација Војске Србије боравила у дводневnoj посети Републици Бугарској.

На гађању су учествовали припадници 250. ракетне бригаде за противваздухопловна дејства и 204. ваздухопловне бригаде, који су по циљевима у ваздуху дејствовали ракетама из система „куб“ и „нева“, односно авиона „миг 29“, притом погодивши све мете предвиђене за уништење.

Изражавајући задовољство успешном реализацијом бојевих гађања, генерал Мојсиловић је истакао да су припадници Ратног ваздухопловства и ПВО, који из годину у годину постижу све боље резултате на „Шабли“, показали да су одлично обучени и оспособљени за реализацију наменских задатака, што је потврда квалитета обуке у нашим јединицама и правилно одређених приоритета за улагање у овај вид Војске Србије претходних година. (www.mod.gov.rs)

„НЕБЕСКИ МОСТ 21“

На војном аеродрому „Наредник-пилот Михаило Петровић“ у Нишу и у ширем рејону Лесковца реализована је билатерална тактичка вежба обучавања Војске Србије и Оружаних снага САД „Небески мост 21“.

Циљ вежбе, на којој су учествовали припадници 63. падобранске бригаде Војске Србије и 173. падобранске бригаде Оружаних снага САД, био је унапређење интероперабилности и међусобног разумевања на тактичком нивоу током извођења хуманитарних операција снабдевања угроженог становништва из ваздуха.

Припадници падобранских јединица увежбавали су тактике, технике и процедуре приликом извршења специјалног и класичног падобранског десанта, десантирања терета из ваздухоплова, као и обезбеђења рејона десантирања. На вежби је учествовало више од 150 падобранаца, а за извршење падобранских скокова и десантирање терета користили су се транспортни авиони Ан-26 Војске Србије и Ц-130 „херкулес“ Оружаних снага САД.

Извођењем оваквих вежби припадници Војске Србије размењују знања и искуства са припадницима оружаних снага партнерских земаља и унапређују оспособљеност за извршење специфичних задатака који се могу очекивати у операцијама пружања помоћи угроженом становништву и у мултинационалним операцијама подршке миру. (mod.gov.rs)

ВАЗДУХОПЛОВНА ХРОНОЛОГИЈА

- **1. октобра 1949. године**, формиран је Факултет авијације, касније КША, односно Командно-штабна школа РВ и ПВО. Истог датума је формирана и ВТА у Жаркову.

- **4. октобра 1944. године**, погинуо је мајор-пилот Ратко Јовановић из Прве ескадриле НОВЈ на борбеном задатку код Маглаја.

- **11. октобра 1912. године**, на седници Министарског савета комисији за набавку авиона стављен је на располагање кредит од 500000 динара у злату за куповину авиона, ваздухопловне опреме и исплату унајмљених страних пилота.

- **12. октобра 1927. године**, Индустија аеропланских мотора А.Д. у Раковици, код Београда, која је била мешовито француско-југословенско предузеће, добила је дозволу за рад.

- **12. октобра 1944. године**, Друга ескадрила НОВЈ је прелетела са аеродрома Бенина у Либији на аеродром Кане у Италији, одакле је 13. октобра извршила први борбени задатак над територијом Југославије.

- **13. октобра 1923. године**, у Новом Саду је основана фабрика ваздухоплова „Икарус“.

- **14. октобра 1943. године**, у Ливну је формирана Прва Ваздухопловна база НОВЈ.

- **16. октобра 1939. године**, у Сремској Митровици је основана фабрика авиона Албатрос.

- **17. октобра 1909. године**, др Владимир Алексић је извео у Панчеву први лет једрилицом властите конструкције уз помоћ гумене затеге.

- **19. октобра 1964. године**, на Авали се срушио совјетски путнички авион Ил-18.

- **20. октобра 1983. године**, полетео је прототип ојачаног авиона Орао у верзији ловца-бомбардера.

- **22. октобра 1921. године**, у Београду је основан Српски аеро-клуб. Клуб је основало 15 пилота са Солунског фронта. За почасног председника је изабран др Арчибалд Рајс, за председника Матија Хођера, за секретара Сава Микић.

- **22. октобра 1946. године**, полетео је прототип Икарусовог авиона Аеро 2Б-првог прототипа израђеног у послератној Југославији.

- **25. октобра 1952. године**, полетео је први домаћи млазни авион 451М, чији је конструктор био Драгољуб Бешлин.

- **29. октобра 1945. године**, формиран је Штаб Ратног ваздухопловства ЈА са седиштем у Земуну.

- **31. октобра 1974. године**, полетео је први прототип југословенског авиона Орао. За командама је био пилота ВОЦ-а, мајор Владислав Славујевић.

Уз 22. септембар дан рођења првог pilota Србије

ОТАЦ СРПСКОГ ВАЗДУХОПЛОВСТВА АЕРОНАУТ ПУКОВНИК КОСТА МИЛЕТИЋ

Навршило се 147 година од рођења и 78 година од смрти првог српског ваздухопловца, pilota балона, првог команданта ваздухопловства Краљевине Србије и челне личности ваздухопловних ветерана Краљевине Југославије, пуковника Косте Н. Милетића. Како време пролази значај његовог дела је све већи и осветљава златним зрацима лик и часни животни пут нашег првог аеронаута.

Знамо ли ко је пуковник Коста Милетић? Какав је био његов живот? Колико је његово животно дело? Зашто је значајан за српску државу, војску и војно ваздухопловство? Да ли га довољно познајемо и поштујемо? Да ли има спомен-обележје, улицу, или по њему носи име нека установа. Налази ли се његова биграфија у неком уџбенику? Какав је однос државе, војске и ваздухопловства према њему? Какав је однос садашњих ваздухопловаца према утемељитељу нашег ваздухопловства?

Детињство и школовање

Крајем XIX века у време Костиног рођења, детињства и школовања у гимназији и војној академији ваздухопловство у свету било је у фази развоја и примене летелица лакших од ваздуха – балона и дирижабла. Истовремено у процесу модернизације српске војске праћена су светска искуства и планирано је школовање ваздухопловног кадра и набавка ваздухоплова.

Коста, крштено име Константин Милетић рођен је 22. септембра 1874. године у Буковику - Аранђеловац. Детињство и школовање Костино прожето је сталним премештајима његовог оца - телеграфисте по потреби службе: Обреновац, Велико Градиште, Неготин, Зајечар, Београд. После седмог разреда гимназије 1892. године Коста Милетић је примљен у 25. класу Војну академију. Школовање је завршио као четврти по рангу и унапређен чин потпоручника 1895. године. Био је на служби у инжињерији и гарди на дужностима командира вода и чете.

По конкурс министрства војног од 24. децембра 1900. године пријавио се са још тројицом кандидата за ваздухопловну школу. На пријемном испиту показао је најбоље резултате и одређен да се као државни питамац школује у Русији. Од 27. фебруара 1901. године до 25. новембра 1902. године био је у Русији. Школовао се у Ваздухопловном образовном парку Волково поље близу Царског села код Санкт Петербурга у Ваздухопловној официрској школи Руске царевине. У класи је било двадесетак руских официра одабраних по посебном критеријуму за школовање ваздухопловаца летача. Током школовања летео је самостално везаним и слободним балоном и учествовао као члан посаде балона на великим маневрима руске војске код Курска. Школовање је завршио као други у рангу Официрске ваздухопловне школе Руске царевине. Поред тога оспособљен је и за организацију и руковање голубијом поштом и стекао потребна знања и вештине из ваздухопловне метеорологије.

Војна служба

По повратку из Русије био је на служби у Инжињеријско-техничком одељењу Министарства војног. Затим је обављао дужности командира инжињеријске и железничке чете. Од 1903. до 1905. године био је ордонанс Краља Петра I Карађорђевића, а после тога је распоређен у Главни генералштаб.

Са таквим врхунским ваздухопловним знањем и оспособљеношћу стеченом у елитној ваздухопловној школи вратио се пун оптимизма и амбиције у Србију у жељи да научено што пре примени у пракси. Но, све то није ишло ни брзо ни лако.

Пролазиле су године и у свакој најављеној модернизацији српске војске било је нешто прече од ваздухопловства.

Стварање српског ваздухопловства

Његовом заслугом, а по одлуци министра војног Јенерала Степе Степановића 5. новембра 1908. године у Нишу је формирана Станица голубије поште. Он је одлучујуће допринео да се уведу балони у нашу војску, почетком 1909. године. У организацији аеромитинга 1910.-1912. године у Београду, био је ангажован и Коста Милетић, посебно на конкретној припреми прве групе од шест српских pilota пре одласка на школовање у Француску 1912. године. Они су од 12. маја до 8. септембра 1912. године успешно завршили летачку обуку и постали pilotи.

Убрзо је у Француској купљено осам авиона, два авиона су добијена из ратног плена, а још два као помоћ из Русије. Тако је Србија крајем 1912. године у свом ваздухопловном арсеналу имала 12 авиона и два балона.

Капетан I класе Коста Милетић по отпочињању Првог балканског рата добровољно одлази на фронт као командант батаљона и учествује у Кумановској бици. За показано јунаштво указом Карља Петра I Карађорђевића, а на предлог министра војног пуковника Радомира Бојовића, Коста Милетић је ванредно унапређен у чин мајора.

Коста Милетић је после Кумановске битке, у току марша Прве армије према Прилепу, добио наређење да одмах преда дужност команданта и јави се начелнику штаба Врховне команде војводи Путнику у Скопљу. Ту је примио наређење да припреми формацију за нашу ваздухопловну команду, која се састојала из балонске чете, аеропланске ескадриле, нишке станице голубије поште и водоничне централе.

Наређењем или решењем начелника Штаба Врховне команде војводе Радомира Путника 24. децембра 1912. године, формирана је Ваздухопловна команда Српске војске са седиштем у Нишу, за команданта је постављен мајор Коста Милетић. Седиште команде било је у касарни инжињеријског пука.

Командовање ваздухопловством у ратовима

У Првом балканском рату створено је српско војно ваздухопловство и доживело своју ратну премијеру у операцијама код Скадра, од 13. марта до 12. маја 1913. године. У Другом балканском рату (29. јун – 30. јул 1913.) мајор Коста Милетића је успешно командовао српским ваздухопловством.

У Првом светском рату успешно је командовао ваздухопловством у мобилизацији и у борбеним дејствима 1914. и 1915. године, када је организовано и без губитака почетком 1916. године довео целокупан састав Ваздухопловне команде, без технике, на Крф.

По доласку Српске војске на Солунски фронт успешно је извршио реорганизацију ваздухопловства, које је стекло велико борбено искуство и изашло из рата као снажна формација двадесетструко јача од стања на почетку рата.

После Првог светског рата Коста Милетић је активно радио у ваздухопловним удружењима и био је председник Удружења резервних авијатичара Краљевине Југославије до почетка Другог светског рата. У чин резервног потпуковника унапређен је 1924. године, а у чин пуковника 1928. године. Преминуо је 1953. године и сахрањен на Новом гробљу у Београду. Вечна му захвалност, слава и хвала!

Златомир Грујић

„НЕВИДЉИВИ“ J-20 И ДРОНОВИ НА НЕБУ ИЗНАД КИНЕ

Кина је представила серију нових војних летелица, укључујући напредне дроне и вишенаменски J-20, који сада покрећу мотори направљени у Кини, на недељу дана дугом аеронаутичком спектаклу у граду Жухај. Пуних 10 година после првог лета, најмодернији авион у наоружању кинеског ратног ваздухопловства полетео је покренут домаћим моторима, што ваздухопловни стручњаци сматрају озбиљним искорак тамошње ваздухопловне индустрије.

Са великом пажњом се очекује и X-20, стратешки бомбардер смањеног радарског одраза, који би до краја седмице требало да се појави на овом аеромитингу. Кинези велике наде полажу и у J-16Д, авион за електронске противмере, настао на основу руског „сухоја“ Су-27. Мотори и опрема уграђени у ову летелицу су кинеске производње. Приказана је и серија беспилотних летелица, укључујући типове ТВ-00 и WL-10, те амфибијски авион AVIC AG600 и дрон нове генерације GJ-11. (Извор: РТС, 29.09.2021.)

НОВА АМЕРИЧКА БЕСПИЛОТНА СТЕЛТ ЛЕТЕЛИЦА

“RQ-180” из „Nortrop Grumana“ је најновији тајни пројекат беспилотне летелице војске САД, и налази се у фази тестирања у ваздухопловној бази познатој као Област 51, пише часопис “Aviation Week”. Намењена је шпијунирању и извиђању, а осим најсавременијих електронских и уређаја за снимање, на њој је имплементирана и стелт технологија. Наследник је “RQ-170 Sentinel” из „Lokid Martina“, познатијег и као „звер из Кандахара“ због огромног броја успешно изведених мисија изнад Авганистана од 2007.

Војска САД жели да новом летелицом “RQ-180” побољша стелт дизајн и аеродинамику. Због тога ће, како се надају, моћи и да улазе неопажене у непријатељски ваздушни простор или где летелице САД немају дозволу да лете. Та могућност је америчком ваздухопловству ускраћена откад је из употребе 1998. године повучена „SR-71“. „Црна птица“ се највише ослањала на брзину и висину да лети преко земаља где САД нису добродошле.

“Aviation Week” указује на финансијске извештаје „Нортроп Грумана“, као и на сателитске снимке постројења те компаније у Палмдејлу у Калифорнији и Области 51. Часопис такође наводи да су нови хангари у тој бази способни да приме летелице са распоном крила од 40 метара. Америчко ваздухопловство је на питање да ли постоји “RQ-180” одговорила да војска САД „не дискутује о том програму“. (Извор: авиатор.рс, 2021)

МИ-171А3 СА НОВИМ ТРУПОМ

Прототип Ми-172А3 је први пут био виђен на МАКС-у у Жуковском. Он ће сада завршити испитивања на тлу и требало би да буде први лет почетком 2022. Први купац је Газпром, који ће користити хеликоптер за своје потребе, у разним улогама. Верзија А3 комбинује динамички систем Ми-171А2 са новим трупом заснованим на Ми-38, танкови су унутрашњи и леже испод кабине. Ми-171А3 може да носи четири тоне терета. Долет му је 820 км са највећом брзином од 280 км/х. (Извор: Flug revia 2021-36)

КРАТКЕ ВЕСТИ

Три особе погинуле у паду хеликоптера у Џорџији

Три особе (2 пилота и један путник) погинуле су када се срушио хеликоптер у централном делу америчке савезне државе Џорџија, саопштили су званичници. Хеликоптер је пао у шумовитој области у националном резервату, навео је федерални истражитељ, преноси АП. (Танјуг, 17.09.2021.)

Либија: Две особе страдале у судару хеликоптера

Двојица официра, од којих је један генерал Бузид ал-Бараси, погинула су у несрећи, док је посада другог хеликоптера преживела.

Најмање две особе (2 официра, од којих је један генерал) погинуле су у судару два хеликоптера на истоку Либије. Хеликоптери су се сударили у ваздуху изнад села Мсус, 130 километара југоисточно од града Бенгази, пренео је АП. (Танјуг, 19. 09. 2021.)

Електрични авион за DHL

Експресно одељење Deutsche Post DHL Group је прва компанија на свету која има дванаест електричних авиона типа Eviation Ali-se bestellt. DHL планира да изгради први авион на електричну енергију.

Испорука електричних теретњака DHL Експрес-у очекује се од 2024. године. Први лет требало би да се одржи ове године, наглашава Eviation. Првобитно га је произвођач већ имао најављеног за 2019. године на Аеросалону у Паризу. Исте године копија Alice је представљена на статичком приказу. Касније је датум првог лета био 2020. године, па је одложен. (Flug revia 2021-36).

Белл 360 Инвицтус

Bell 360 Invictus Build Makes Bell је објавио нове податке о изградњи, тестирању, производњи, монтажи и тестирању компоненти, тим је завршио вишеструку платформу за преглед дизајна и прегледа ризика са провереном технологијом и инхерентно војничким трансформационим оперативним способностима. Од почетка изградње крајем 2020. године, Бел има Bell 360 Invictus труп авиона, лопатице главног ротора, високо вредне компоненте трансмисије. Имплементацијом дизајна дигитално повезује читав програм кроз способност сарадње у реалном времену са програмом убрзаног доношење одлука међу дистрибуираним окружењем података што ствара јединствен извор, смањује време монтажу, прераде и трошкове. (HELIOPS FRONTLINE 2021-36).

ISSN (Online) 2560-4708

Ваздухопловни билтен излази месечно у електронској форми. Намењен је члановима УИВ.ПИС, ваздухопловним ветеранима и љубитељима ваздухопловства.
Уређење и припрема: Златомир Грујић и Милан Ракић.
Е-пошта: zlgurjic@gmail.com, www.udruzenjepvpls.org